

1. Kig på kortet "vikingernes geografiske fremtrængen". Notér, hvilke lande vikingerne rejste til.

Vikingerne rejste til:

• Amerika	• Grønland	• Nederlandene
• Belgien	• Hviderusland	• Norge
• Canada	• Irland	• Polen
• Danmark	• Island	• Storbritannien
• Finland	• Italien	• Sverige
• Frankrig	• Letland	• Tyskland
• Færøerne	• Litauen	• Ukraine

2. De startede deres rejser i Norge, Sverige og Danmark. Tag et aktuelt kort og find ud af, hvor mange kilometer de rejste til de forskellige rejsemål. Udfyld de første tre kolonner.

start	rejsemål	distancen ca.	
Norge	Amerika	4.600 km / 2.500 sm	
Danmark	Belgien	600 km / 300 sm	
Norge	Canada	3.700 km / 2.000 sm	
Sverige	Finland	240 km / 130 sm	
Norge	Frankrig	1.000 km / 540 sm	
Norge	Færøerne	400 km / 210 sm	
Norge	Grønland	3.600 km / 1.900 sm	
Sverige	Hviderusland	850 km / 460 sm	
Danmark	Irland	1.600 km / 860 sm	
Norge	Island	1.400 km / 750 sm	
Danmark	Italien	4.600 km / 2.500 sm	
Sverige	Letland	400 km / 210 sm	
Sverige	Litauen	300 km / 160 sm	
Danmark	Nederlandene	550 km / 300 sm	
Sverige	Polen	450 km / 240 sm	
Danmark	Storbritannien	500 km / 270 sm	
Danmark	Tyskland	100 km / 50 sm	
Sverige	Ukraine	1.300 km / 700 sm	

Berechnung der ungefähren Distanz möglich mit: <https://www.kompf.de/trekka/distance.php> (23. Juni 2020).

4. Informér dig på internettet.

a. Hvem var Erik den Røde?

- Erik den Røde blev født ca. 950 i Norge.
- Han døde ca. 1003 på Grønland.
- Han var en vikingehøvding, der blev leder af nordboerne på Grønland.
- Han opvoksede på Island.
- Han giftede sig med Tjodhild, som var af gammel islandsk slægt.
- Han var meget stridslysten og kom i slagsmål med naboerne.
- Han blev dømt fredløs i tre år og måtte forlade Island.
- Han drog mod vest til Grønland. Østgrønland var umuligt at lande på med træskib. Han rejste videre mod Sydgrønlands isfrie fjorde.
- Fjordene var grønne og frodige i modsætning til Island. Han gav landet navnet Grønland.
- I resten af sin fredløse tid udforskede han det nye land.
- Tilbage på Island samlede han en flok nordboer, som udvandrede sammen med ham til det nye Grønland i 986. De byggede byerne Qassiarsuk og Nuuk.

Kildehenvisning: https://da.wikipedia.org/wiki/Erik_den_R%C3%B8de (23. Juni 2020).

b. Hvem var Leif Eriksson?

- Der findes andre navne: Leif den Lykkelige, Leif Eriksøn, Leif Eriksen.
- Leif blev født ca. 970 på Island og døde 1020.
- Han var en norsk opdagelsesrejsende fra Island.
- Han var den første europæer man kender, der satte fod i Nordamerikas kontinent før Christopher Columbus.
- Han etablerede en bosættelse i Vinland, i dag Newfoundland i Canada.
- Han var søn af Erik den Røde og Thjodhild.
- Han opvoksede på Island og på Grønland.
- Han var gift med Thorgunna. De fik sønnen Thorgils/Thorkell.
- Han blev beskrevet som vis, hensynsfuld og stærk.
- Han begyndte at prædike kristendommen til grønlænderne.
- Han var høvding på Grønland.

Kildehenvisning: https://da.wikipedia.org/wiki/Leif_den_Lykkelige (23. Juni 2020).

6. Informér dig om vikingskibe. Hvor hurtigt kunne de sejle? Beregn turens varighed for forskellige rejseruter. Husk i din beregning, at der også var dage, hvor der var vindstille eller hvor det stormede meget. Skriv dine beregninger i den fjerde kolonne i tabellen til opgave 2.

- **Vikingskibe var en blanding af handelsskibe og krigsskibe.**
- **Vikingskibe var beregnet til at sejle på floder, fjorde og kystnært farvand.**
- **Deres varighed var 5-10 knob, dvs. i gennemsnit 7,5 knob.**

måleenhed for afstand til søs: 1 sømil = 1852 m

måleenhed for hastighed til søs: 1 knob = 1 sømil i timen

Norge - Amerika: $2.500 \text{ sm} : 7,5 \text{ knob} = 333,33 \text{ timer} = 14 \text{ dage} = 2,0 \text{ uger}$

start	rejsemål	distancen ca.	varighed ca.
Norge	Amerika	4.600 km / 2.500 sm	2,0 uger
Danmark	Belgien	600 km / 300 sm	1,6 dage
Norge	Canada	3.700 km / 2.000 sm	1,6 uger
Sverige	Finland	240 km / 130 sm	17 timer
Norge	Frankrig	1.000 km / 540 sm	3,0 dage
Norge	Færøerne	400 km / 210 sm	1,3 dage
Norge	Grønland	3.600 km / 1.900 sm	1,5 uger
Sverige	Hviderusland	850 km / 460 sm	2,6 dage
Danmark	Irland	1.600 km / 860 sm	4,8 dage
Norge	Island	1.400 km / 750 sm	4,2 dage
Danmark	Italien	4.600 km / 2.500 sm	2,0 uger
Sverige	Letland	400 km / 210 sm	1,3 dage
Sverige	Litauen	300 km / 160 sm	21 timer
Danmark	Nederlandene	550 km / 300 sm	1,7 dage
Sverige	Polen	450 km / 240 sm	1,3 dage
Danmark	Storbritannien	500 km / 270 sm	1,5 dage
Danmark	Tyskland	100 km / 50 sm	6,7 timer
Sverige	Ukraine	1.300 km / 700 sm	3,9 dage

Hjælp og kildehenvisning:

https://www.smart-rechner.de/laengen_umr/ratgeber/umrechner_seemeile_kilometer.php
(24. Juni 2020).

7. Find ud af, hvad vikingerne spiste og drak på deres rejser. Tænk på at der ikke fandtes køleskab eller lignende. Hvordan opbevarede de varerne?

- De spiste ikke varm mad på skibet på grund af fare for ildebrand.
- De spiste mad, der var holdbar som tørfisk, saltet kød, knækbrød og tørret frugt.
- De drak vand, som de havde med i tønder af træ eller i lædersække.

Kildehenvisning: "Was ist was: Die Wikinger" af Hildegard Elsner, Tessloff Verlag 2004, side 23.

Sagatekster og fund fra blandt andet Osebergskibet fra Norge fortæller om skibskosten,

- at det var grød, mel, tørfisk, smør og brød.
- Kogt eller stegt kød var sjældent en del af provianten.
- Af drikkevarer om bord var det mest almindelige vand, som blev medbragt i tønder eller kar.
- Øl fandt man kun på stormændenes eller kongens hærskibe.

Kildehenvisning: <https://www.vikingskibsmuseet.dk/faqlikt/undervisning/opgaver-til-undervisningen/skibskost> (26.08.2020)

9. Find ord, der rimer og skriv dem ned. Hvad kan du sige om deres udtale og bogstaver?

linje	første ord	anden ord	udtale og bogstaver
2 og 4	band	fædreland	<ul style="list-style-type: none"> • ['banʔ]: d er stumt efter n • ['fɛðvʌ,lanʔ]: d er stumt efter n
6 og 8	blæst	vest	<ul style="list-style-type: none"> • ['blesd]: æ udtales som [ɛ]; t udtales som [d] • ['vesd]: e udtales som [ɛ]; t udtales som [d]
10 og 12	død	glød	<ul style="list-style-type: none"> • ['døðʔ]: d efter vokal udtales „blødt“ [ð] • ['gløʔð]: d efter vokal udtales „blødt“ [ð]
14 og 16	ord	ror	<ul style="list-style-type: none"> • ['oʔɹ]: r udtales som vokal [ɹ]; d er stumt • ['voʔɹ]: r udtales som vokal [ɹ]
18 og 20	vest	blæst	<ul style="list-style-type: none"> • se 6 og 8
(22 og 24)	gav	grav	<ul style="list-style-type: none"> • ['gæʔ]: a udtales [æ]; v er stumt i moderne dansk • ['gvoʔw]: a udtales [ɑʔ]; v udtales som halvokal [w] i moderne dansk • før i tiden i ældre dansk må de have rimet (men der er selvfølgelig ingen optagelser)
26 og 28	glød	død	<ul style="list-style-type: none"> • se 10 og 12
30 og 32	band	land	<ul style="list-style-type: none"> • se 2 og 4

Kildehenvisning inkl. lyttemulighed (moderne dansk): <https://ordnet.dk/ddo/> (26.08.2020)

Lytteteksten er indlæst på moderne dansk! (gav – grav: rimer ikke)